

АНАЛІЗ ЦІНОВОЇ СИТУАЦІЇ НА РИНКУ ПРОДУКЦІЇ СКОТАРСТВА

С. В. Василенко, аспірантка*

Постановка проблеми. Виробництво яловичини і телятини та молока в сільськогосподарських підприємствах починаючи з 1995 року та протягом останніх трьох років було збитковим. Згідно із статистичними даними, в 2008 р. рентабельність виробництва яловичини і телятини становила мінус 15,43%, молока – 18,26%; у 2009 р. – мінус 27,36 і 10,11%; у 2010 р. – мінус 29,42 і 29,74%. Рентабельність є важливим вартісним показником, який характеризує економічну ефективність виробництва продукції, зумовлює об'єктивну оцінку господарської діяльності товаровиробників [1, с. 179]. Рентабельність виробництва продукції сільськогосподарськими підприємствами визначається рівнем закупівельних цін, за якими вони реалізують переробним підприємствам основну частину товарної продукції. В зв'язку з цим є необхідність здійснити аналіз цін на ринку продукції скотарства.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичним і практичним аспектам взаємовідносин сільськогосподарських підприємств із сферою переробки присвячені праці П. С. Березівського, В. І. Бойка, С. В. Васильчака, В. Н. Зимовця, М. М. Ільчука, С. Р. Камілової, М. П. Коржинського, М. Г. Лобаса, В. Я. Месель-Веселяка, П. Т. Саблука, О. М. Шпичака та інших. Однак протиріччя між суб'єктами господарювання щодо організації закупівель продукції скотарства останніми роками поглиблюються та потребують вирішення на регіональному рівні.

Виклад основного матеріалу. Одним із важливих факторів, за допомогою якого здійснюється аналіз, оцінка та прогноз економічних та виробничих процесів розвитку

* Науковий керівник – к. е. н., професор В. М. Микитюк

суб'єктів господарювання є ціна. Розглянемо і проаналізуємо рівень цін на продукцію скотарства підприємств Житомирської області за період 2008 – 2010 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Середні ціни реалізації 1 тонни продукції скотарства підприємствами Житомирської області, грн/т*

Вид продукції	Рік			2010 р. у % до 2008 р.
	2008	2009	2010	
Велика рогата худоба (у живій вазі)	8530,7	7968,3	9104,3	106,7
Молоко і молочні продукти	1868,8	1759,3	2731,6	146,2

Джерело: розраховано за даними Головного управління статистики у Житомирській області [3,4].

* Без ПДВ, транспортних, експедиційних та накладних витрат, але з урахуванням дотацій.

Так, ціни на продукцію скотарства з року в рік мали тенденцію до зростання. Це зумовлено по-перше – невідшкодуванням витрат на виробництво продукції, по-друге – скороченням пропозиції. Якщо в 2008 р. ціна реалізації 1 т великої рогатої худоби складала 8530,7 грн., то в 2010 р. вона зросла на 6,7 % і становила 9104,3 грн. Дещо вищими темпами зросла ціна 1 т молока і молочних продуктів. У 2008 р. вона становила 1868,8 грн., а у 2010 р. зросла на 46,2 % і становила 2731,6 грн. Порівнюючи ціну реалізації продукції скотарства у 2010 р. по регіонах, бачимо що її рівень значно коливається, тому що певна кількість сировини надходить переробним підприємствам інших, переважно сусідніх, областей – Київської, Вінницької, Хмельницької та Рівненської (рис. 1, 2).

Найвищу ціну реалізації 1 ц великої рогатої худоби (у живій вазі) мали господарства Коростишівського (1043,09 грн.), Брусилівського (994,44 грн.) районів. Найнижчу ціну – Малинського (696,56 грн.), Черняхівського (685,48 грн.) районів (рис. 1).

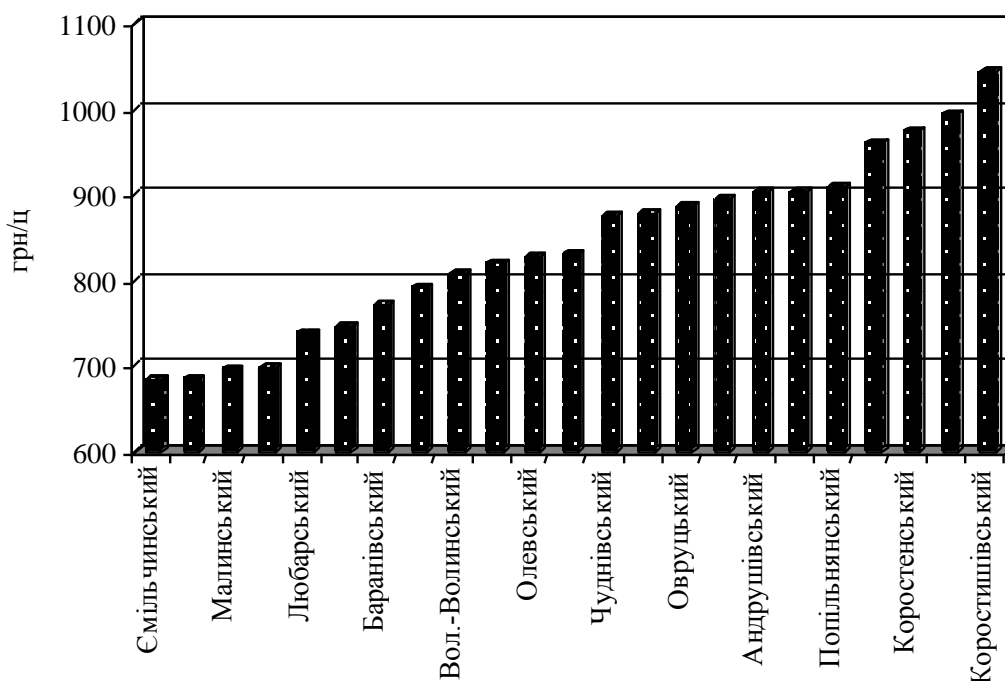


Рис. 1. Середня ціна реалізації 1 ц великої рогатої худоби (у живій вазі) у підприємствах Житомирської області в 2010 р., грн./ц

Джерело: побудовано за даними Головного управління агропромислового розвитку Житомирської облдержадміністрації [2].

Спостерігається коливання ціни і на молоко. За найвищою ціною реалізації 1 ц молока вирізнялись Житомирський (292,69 грн.), Попільнянський (287,78 грн.) райони.

Найнижчу реалізаційну ціну мали підприємства Народицького (201,30 грн.), Баранівського (166,96 грн.) районів (рис. 2).

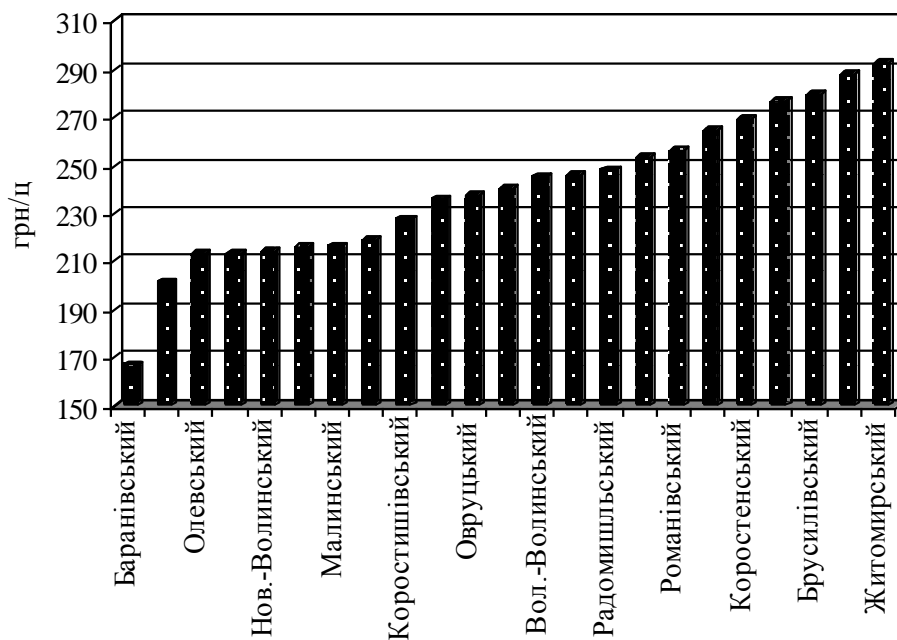


Рис. 2. Середня ціна реалізації 1 ц молока у підприємствах Житомирської області в 2010 р., грн./ц

Джерело: побудовано за даними Головного управління агропромислового розвитку Житомирської облдержадміністрації [2].

Суттєво впливають на обсяги виробництва продукції скотарства та формування ціни платоспроможність населення, а також чинники сезонності (рис. 3).

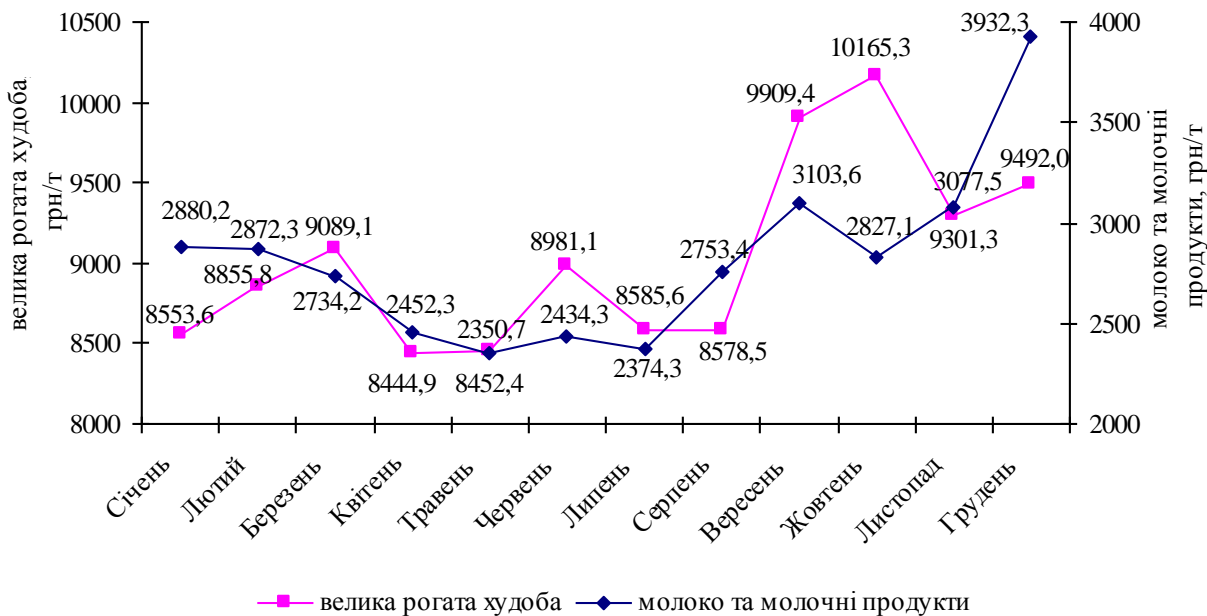


Рис. 3. Середні закупівельні ціни (помісячні) переробних підприємств області на велику рогату худобу і молоко та молочні продукти, 2010 р.

Джерело: побудовано за даними Головного управління статистики у Житомирській області [4].

У 2010 р. середня реалізаційна ціна великої рогатої худоби (у живій вазі) по всіх каналах збуту становила 9104,3 грн./т. Протягом року спостерігається істотне її коливання. У січні середня реалізаційна ціна живої маси великої рогатої худоби

становила 8553,6 грн./т, а у грудні збільшилась до 9492,0 грн./т. Найвищий рівень закупівельної ціни зафіксовано у жовтні – 10165,3 грн./т. Це пояснюється тим, що із збільшенням попиту на готову м'ясну продукцію в грудні, спостерігається збільшення попиту на м'ясну сировину на ринку саме в жовтні, листопаді. Це в кінцевому результаті стимулює зростання цін реалізації.

У 2010 р. середня реалізаційна ціна молока та молочних продуктів становила 2731,6 грн./т. Зниження цін припадає на літні місяці. Адже саме в цей період формуються найбільші обсяги пропозиції молока. Зростання цін відбувається в осінньо – зимовий період, коли надої молока порівняно з літнім періодом дещо нижчі. Тому молокозаводи, для забезпечення достатньої кількості сировини, змушені підвищувати закупівельні ціни.

Висновки та пропозиції. Слід вказати, що відродження товарного виробництва продукції скотарства залежить в першу чергу від цінової політики, в рамках якої повинні врегулюватись закупівельні ціни на молоко та м'ясо. Поліпшення взаємовідносин між виробниками молока та м'яса і переробними підприємствами повинні базуватись на вдосконаленні договірних відносин. Завантаженість потужностей переробних підприємств підвищує ефективність їх діяльності. Тому виробників сировини потрібно матеріально заохочувати розміром доплат за поліпшення якості і збільшення обсягів. Впроваджувати інтеграційні зв'язки, які б охоплювали всі економічні відносини з виробництва, переробки та реалізації продукції скотарства та поєднували інтереси усіх учасників агропромислово-торговельного ланцюга. Таким чином формування врегульованої системи ціноутворення стимулюватиме зростання обсягів виробництва, підвищення якості продукції, зниження її собівартості.

Список використаної літератури

1. Економіка виробництва молока і молочної продукції в Україні: [монографія] / за ред. П. Т. Саблука, В. І. Бойка. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 340 с.
2. Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств за 2010 р.: форма № 50-сг / відп. за вип. Т. Дмитренко. – Житомир: Головне управління агропромислового розвитку Житомирської облдержадміністрації.
2. Реалізація продукції сільськогосподарськими підприємствами Житомирської області за 2008 р.: стат. бюлетень / відп. за вип. Т. Кобилинська. – Житомир: Гол. упр. статистики у Житомир. обл., 2009. – С. 6.
3. Реалізація продукції сільськогосподарськими підприємствами Житомирської області за 2010 р.: форма № 21-заг. (місячна) [Електронний. ресурс] / відп. за вип. Т. Кобилинська. – Житомир: Гол. упр. статистики у Житомир. обл., 2011. – Режим доступу: 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).